

Vajda Barnabás

Selye János Egyetem, Történelem Tanszék.

e-mail: vajda.barnabas@selyeuni.sk, web: <http://barna.webnode.hu>

Hogyan tűnnek el a szlovák köztudatból a magyar történelem nyomai?

2014 szeptemberében egy, a Selye János Egyetem Történelem Tanszéke rendezésben megvalósult nemzetközi konferencián japán, szlovák és magyar történészek cseréltek eszmét. A konferenciának alapvetően a magyar-szlovák együttélés volt a témája, ezen belül több ponton szóba kerültek a szlovák történelmi szakirodalomban és a történelemtankönyvekben található problémás jelenségek. Nyílt és érdemi eszmecsere volt. És számomra volt egy tanulsága, amelyet ott helyben, a nyílt színen is megfogalmaztam (eredetileg angolul, mert ez volt a konferencia közös nyelve), és amit most magyarul is röviden leírok.

A szlovák résztvevők érthetően és racionálisan érveltek azok mellett az ismert jelenségek mellett, amelyek régóta foglalkoztatják, zavarják a magyar történészeket. Štefan Šutaj (miközben a különféle magyar nemzetfelfogásokat elemezte) részletesen megindokolta, hogy a történelmi Magyar Királyság nevét miért kell a szlovák szövegekben Uhorskónak fordítani. Gabriela Dudeková és Dušan Kováč további részletekkel folytatták ugyanezt az érvelést. Mivel *a szlovák nemzetnek nem volt korábban állama – mondták –, ezért a szlovák történelmi felfogás a szlovák népre, annak mindennapi történetére helyezi a hangsúlyt. Valamint: az 1918 előtti Magyarország nem volt etnikailag tiszta magyar, ugyebár, ezért*

sem nevezhető Maďarskónak, ezért kell tehát Uhorskónak nevezni, vagyis hogy jelezve legyen az 1918 előtt ország etnikai sokszínűsége, benne a szlovákokkal.

A konferencia résztvevői bólogattak, hiszen nemcsak hogy ismert érvek ezek, hanem úgy is hangzanak, mintha teljesen logikusak lennének. Mintha csak így lehetne, sehogy máshogy. Pedig: a „Magyarország vs. Uhorsko” nem pusztán egy ártatlan terminológiai vita. Hanem része annak az elhallgatásos technikának, amit a (cseh) szlovák oktatási rendszer majd száz éve tudatosan alkalmaz. A problémának több kisebb jelenség a része, a végeredménye pedig egyenesen tragikus a széles szlovák történelmi tudat számára. Miről van szó? Arról, hogy a szlovák történelemtankönyvekből módszerezen eltűnik a „Madár” és a „Maďarsko” – hisz a szlovák történelem a szlovák népről szól, nemdebár? Ezzel együtt a történelmi személyiségek magyarból „uhorský”-vá válnak, ráadásul a nevüket szlovák (osított) formában kell (törvényi szabályozás terhe mellett) írni (pl. František Rakóci). A nap végén a szlovák tanulóknak fogalmuk sincs, hogy Uhorskóban magyarok is éltek.

Továbbá: a tankönyvekben a források kizárólag a szlovákokat érintik (hisz a szlovák történelem a szlovák népről szól, nemdebár?), a tankönyves képek pedig mind a mai szlovákiai

városokat mutatják. A tankönyvekben a tanulóknak ajánlott szakirodalom is szlovák (abszurd módon a magyarra fordított tankönyvekben is). Nem elég, hogy a kartográfiai törvényre hivatkozva a tankönyves térképeken a helységneveknek szlovákul kell lenniük (a magyarra fordított tankönyvekben is Trenčín és Banská Štiavnica van a térképeken!), hanem a térképek maguk is csak és szinte kizárólag a mai Szlovákia földrajzi területét mutatják, a történelmi Magyar Királyság egészének a térképe nagyon-nagyon ritka, vagyis a tankönyves térképeken már a régi korokban is be vannak rajzolva a mai Szlovákia határai.

Ezekből a kisebb-nagyobb csúsztatásokból rakódik össze az, hogy a szlovák történelemtankönyvekből eltűnik a magyar múlt. Miért csodálkozunk – tettem fel a kérdést a konferencia magyar, szlovák és japán résztvevőinek –, ha a szlovák közoktatásból kikerülő 15-16 éves szlovák tanulóknak fogalmuk sincs róla, hogy mai hazájuknak nagyon is sok köze volt Magyarországhoz és a magyarokhoz? Ne csodálkozzatok, mert az általatok kifejtett ártatlan terminológiai vita ezekből az építőkockákból válik a magyar múlt gyilkosává az iskolai gyakorlatban.

Elég nagy volt a csönd ezután. Csak japán barátaink jegyzeteltek szorgalmasan.